

22
ROČNÍK 12

21. března 2003

V ČÍSLE:

Velvyslankyně Portugalska na UP • Dny francouzské kultury zahájeny • O situaci veřejných vysokých škol s náměstkem ministryně školství pro vysoké školy • Rozhovor s M. Głowińskim • Studentská rubrika

Vernisáží putovní výstavy „Isadora Duncan & Jules Grandjouan“ byly v Galerii Patro 17. 3. 2003 zahájeny Dny francouzské kultury v Olomouci. Událost se zároveň stala komorní premiérou mezinárodního tanečního a výstavního projektu, jenž by měl obsáhnout v jednom prostoru výstavu Grandjouanových pastelů i celovečerní taneční představení. Výstava obrazů, jež vznikly v zákulisí tanečních vystoupení slavné americké tanečnice v letech 1903–1913, potrvá v Olomouci do 29. 3. 2003.

-map-, foto -tj- ▶

Prof. J. Černý vyznamenán Řádem Isabely Katolické

■ Prof. J. Černý, vedoucí Katedry romanistiky FF UP, převzal ve středu 19. 3. 2003 v pražském Karolinu významné ocenění španělského velvyslanectví – *Řád Isabely Katolické*. Ocenění zásluh o španělský jazyk a hispánskou kulturu spolu s ním obdrželi také doc. J. Forbelský (Španělské oddělení Ústavu románských studií FF UK), prof. J. Opatrný (Středisko ibero-amerických studií FF UK) a doc. H. Vydrová (Španělské oddělení Ústavu románských studií FF UK).

Řád Isabely Katolické je jedním z nejprestižnějších španělských vyznamenání. Byl založen králem Ferdinandem VII. v roce 1815 a jeho posláním je vyznamenávat *výjimečné skutky civilního charakteru osob španělské i cizí národnosti ve prospěch španělského národa nebo skutky, které by určitým způsobem přispěly ke zlepšení přátelských vztahů a spolupráce španělského národa s ostatním mezinárodním společenstvím, jak stanoví čl. 1 jeho stanov*. Velmistrem Řádu Isabely Katolické je Jeho Veličenstvo král a velkokancléřem řádu je ministr zahraničních věcí.

-red-

Akademický senát CMTF UP zvolil doc. P. Chalupu, Th.D.

■ Akademický senát CMTF UP zvolil na svém zasedání 19. 3. nového kandidáta na funkci děkana fakulty. Všemi 12 hlasy byl jako jediný uchazeč potvrzen doc. P. Chalupa, Th.D., současný proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti a zahraniční styky, člen Katedry biblických věd CMTF.

Do funkce děkana CMTF UP pro nadcházející období 1. 7. 2003–30. 6. 2006 může být doc. P. Chalupa, Th.D., uveden až po obdržení souhlasu od Kongregace pro katolickou výchovu v Římě. Prof. P. Ambros, Th.D., současný děkan, opustí nejvyšší akademickou funkci po druhém funkčním období.

-red-, foto -tj-

Výzkumné pracoviště Katedry germanistiky FF UP uvedlo ojedinělou publikaci

■ Ve čtvrtek 13. 3. 2003 byla v Centru pro výzkum moravské německé literatury při Katedře germanistiky FF UP představena ojedinělá publikace *Slovník německých spisovatelů z Moravy /Lexikon deutsch-mährischer Autoren*, na jehož vzniku se podílelo 44 spolupracovníků z ČR, Německa, Rakouska, USA, Kanady a Polska, především však pedagogové a studenti Katedry germanistiky FF UP. Slovník obsahuje 120 autorských hesel o německy píšících spisovatelích (od konce 18. stol. do současnosti), jejichž

život či dílo bylo (je) spjato s Moravou. Ve *Slovníku*, jenž je koncipován jako „work in progress“, jsou zahrnuti jak autoři zvučných jmen (R. M. Rilke, P. Härtling, E. Pedretti), tak autoři dnes zcela zapomenutí. Podle slov doc. I. Fialové, vedoucí Katedry germanistiky FF UP, se na vzniku publikace významně podílelo téměř 35 studentů a doktorandů katedry, kteří takto poprvé publikovali své vědecké práce a zasloužili se zejména o objevy některých dosud zcela neznámých autorů. Kolektivní dílo vydané Vydavatelstvím UP v nákladu 500 kusů je psáno v němčině a je určeno především zahraničnímu publiku. Zájemci jej mohou zakoupit v prodejné skriptu VUP (IC UP – Zbrojnice). Jak uvedl prof. L. Václavek (na snímku), do roku 2004 lze očekávat vydání prvních dodatků.

Spolu s vydáním *Slovníku německých spisovatelů z Moravy* byly představeny nově vybudované prosto-

ry Centra pro výzkum moravské německé literatury (založeného v květnu 1998) při Katedře germanistiky FF UP, které si klade za cíl sbírat a soustředit existující poznatky o dosud spíše zanedbávané oblasti německé moravské literatury a kultury, včetně kultury židovské. Centrum vedené prof. L. Václavkem spolupracuje s mnoha tuzemskými i zahraničními badateli, ve VUP vydává vědeckou knižní řadu *Beiträge zur mährischen deutschsprachigen Literatur*, jehož pátý svazek představuje právě *Slovník německých spisovatelů z Moravy*. Výzkumné pracoviště Katedry germanistiky FF UP získalo již dvakrát za sebou grant GA ČR

Dokončení na str. 5

UP navštívil náměstek ministryně školství doc. P. Kolář

■ V pátek 14. 3. navštívil Univerzitu Palackého doc. P. Kolář, CSc., nový náměstek ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ČR, který řídí skupinu vědy a vysokého školství. S rektorkou UP prof. J. Mačákovou, CSc., prorektory UP, děkány a proděkány fakult se v průběhu jejich společného jednání věnoval řadě témat, např. problematice investičních akcí na UP (výstavba PříF UP na Envelopě aj.), finanční situaci FF UP, iniciativě *Počítejte s námi!*, stanovisku MŠMT k akreditaci PF UP aj. Doc. Kolář při této příležitosti seznámil zástupce UP se svou představou o hlavních úkolech jeho rezortu pro nejbližší období: v těsné spolupráci s reprezentací VŠ najít optimální způsob financování veřejných vysokých škol a získat větší objem financí ze státního rozpočtu pro započetí dynamického rozvoje VŠ.

(O aktuální situaci veřejných vysokých škol hovoříme s doc. P. Kolářem na str. 4.).

-red-

IV. Vejdovského olomoucký vědecký den

Oční klinika LF UP v Olomouci pořádá z pověření České oftalmologické společnosti a České vitreoretinální společnosti *IV. Vejdovského olomoucký vědecký den*. Odborný program tohoto celostátního fóra se bude týkat opět problematiky onemocnění sklivce a sítnice. Nosnými tématy pro tento rok jsou zánětlivá onemocnění sítnice a cévnatky, retinopatie nedonošených dětí a centrální serózní chorioretinopatie. Oční klinika LF UP v Olomouci se bude prezentovat pěti přednáškami, které se týkají převážně problematiky centrální serózní chorioretinopatie: Centrální serózní chorioretinopatie – souborný referát (autoři: Chrapek, Řehák, Špačková), Trimepranol v léčbě centrální serózní chorioretinopatie (autoři: Chrapek, Špačková, Řehák) a Diferenciální diagnostika angiografických nálezů u centrální serózní chorioretinopatie (autoři: Chrapek, Řehák, Špačková). Další přednáška se týká problematiky uveitid: Akutní posteriorní multifokální plakoidní pigmentová epitelopatie (autoři: Bábková, Gbelcová) a poslední přednáška: Retinopatie nedonošených dětí – naše výsledky v léčbě (autoři: Gbelcová, Špačková, Hálek). Odborný program je sestaven z 21 přednášek předních českých specialistů na diagnostiku a chirurgii nemocí sklivce a sítnice. Součástí akce je doprovodná výstava 13 firem. Symposium, na něž je přihlášeno přes 300 účastníků z České republiky a Slovenské republiky, proběhne **29. 3. 2003** v přednáškovém sále Právnické fakulty UP (začátek v 8.30 hod.).

-lf-

Nová náboženská hnutí

Katedra systematické teologie CMTF UP zve všechny zájemce z akademické obce UP na přednášku, kterou přednese dr. Massimo Introvigne, světový odborník v oblasti výzkumu náboženských společností a hnutí a prezident Italské národní společnosti pro výzkum nových náboženství, na téma *Nové náboženské společnosti, nová náboženská hnutí a problematika násilí*. Téma bude probráno z hlediska religionistiky, psychologie, sociologie, práva a kriminologie.

Přednáška se koná v úterý **1. 4. 2003** ve 14 hodin v budově CMTF UP (Univerzitní 22), v posluchárně č. 1 v přízemí. Přednáška a následující diskuse budou tlumočeny z italštiny do češtiny a naopak.

-cmtf-

Jen několik řádků

Jak na věc

Těžko si představit, čím konkrétně bude MŠMT ČR argumentovat vládě ČR, aby uvolnila větší objem financí na vysoké školy kromě zopakování proklamací o tom, že investice do vzdělání se vyplatí. To je přece třeba dokázat, a to – jak ukazuje směr finančních toků ve zdejších – údemně, než cestou analytických podkladů podpořených disciplinovanou nespokojeností vysokoškolských pedagogů: místo dalších deseti let zařikávání rychle najít finančně zabezpečeného zahraničního investora, po jeho tučném vkladu se od něj v rámci akademických svobod odvrátit a ostatní starost přenechat státu. Ten pak vzniklý závazek spravedlivě rozdělí mezi všechny, bez toho, aby musel vysvětlovat, která investice se vyplatí a která ne.

Vysoké školy a MŠMT však postrádají eleganci typu supernovy a jednoho by se patrně stejně nezbavily (a kdo ví, zda by to nebylo ještě obtížnější): *ujistit movitěho mecenáše, že investice do vzdělání české společnosti skutečně může přinést zisk, a nikoli bankrot. Zvlášť zařekla-li se ministryně školství, že školné za této vlády zkrátka nebude. Jak by také mohlo být – prvořadým zájmem daňového poplatníka a voliče bude přece zaplatit za svou oblíbenou televizi.*

V. Mazochová

Návštěva portugalské velvyslankyně na Univerzitě Palackého

■ Univerzitu Palackého navštívila 13. 3. 2003 nová velvyslankyně Portugalské republiky Ana Maria Maques Martinová (je ve funkci zhruba tři měsíce), která

přišla do Olomouce s cílem seznámit se s městem Olomouc a jeho univerzitou. Kromě návštěvy u pri-

mátora města Olomouce Ing. M. Tesaříka a schůzky se zástupci Okresní hospodářské komory zahrnoval program velvyslankyně i jednání s rektorkou UP prof. J. Mačákovou (na snímku) o možnostech další spolupráce mezi UP a portugalskými univerzitami. Po setkání s vedením Katedry romanistiky FF UP se sešla rovněž s jejími studenty. Velvyslankyně Portugalska se na Univerzitu Palackého vrátí zřejmě začátkem dubna, a to s přednáškou tematicky zaměřenou na zkušenosti Portugalské republiky s Evropskou unií.

UP spolupracuje s Univerzitou v Lisabonu, v rámci programu EU *Socrates – Erasmus* existují smlouvy s Univerzitou v Lisabonu, Novou univerzitou v Lisabonu, Univerzitou v Coimbre, Univerzitou v Portu, Univerzitou v Evofe a Univerzitou Minho v Braze. Ve stávajícím akademickém roce v Portugalsku studuje šest studentů UP, asi pět portugalských studentů se vzdělává na UP v rámci mezivládních dohod (1–2 místa ročně) využívají studijních pobytů i učitelé a doktorandi.

-map-, foto -tj-

Dny francouzské kultury zahájeny

■ Ve dnech 17.–18. 3. přijel do Olomouce nový velvyslanec Francouzské republiky v ČR Joël de Zorzi. Během svého dvou denního programu, kdy mj. olomouckou radnici a Regionální evropské informační středisko (REIS), byl přijat také prof. J. Mačákovou na UP; prohlédl si Francouzské centrum a budovu nového Uměleckého centra UP. Spolu s rektorkou UP a s primátorem města Ing. M. Tesaříkem oficiálně zahájil *Dny francouzské kultury* v olomoucké galerii Patro (na snímku J. de Zorzi zcela vlevo), kde se konala vernisáž výstavy obrazů tanečnice Isadory Duncanové od J. Granjouana.

-red-, foto -tj-

Odbory nesouhlasí se schváleným navýšením mezd, požadují více

■ S žádostí o vysvětlení, proč není shodné navýšení mzdových tarifů na UP (8,77 %) s celkovým navýšením dotace (9,59 %), se sešla Koordinační odborová rada vysokoškolského odborového svazu s kvestorem UP Ing. J. Jirkou. V průběhu setkání, které proběhlo 27. 2. 2003 v klubovně Katedry pedagogiky PdF UP, vyjádřily odbory nesouhlas s již schválenou výší růstu mzdových tarifů. Požadují zvýšení o 9,66 % a dále pak zpětné dorovnání mezd za měsíce leden a únor 2003. Společnou řeč ale obě zúčastněné strany nenašly. Kvestor UP Ing. J. Jirka zastáncem zpětného vyplácení není a důvody, proč zvýšení mzdových tarifů není shodné s celkovým navýšením, jsou spatřovány např. v tom, že některé součásti UP by na takové zvýšení platů neměly prostředky. Kvestor UP se mj. zmínil také o případném letošním zdražení energií, proto si management UP vytváří zálohu na nečekané výdaje. V této souvislosti pak připomněl zákon č. 1/1992 Sb., z nějž nevyplyvá povinnost vysoké školy oddělit finance na mzdy. Je

čistě vnitřní záležitost VŠ, kolik prostředků vyčlení pro mzdy a kolik dá na ostatní výdaje. Odbory s tímto postupem ovšem nesouhlasí. Podle jejich názoru si UP tak přisvojuje část navýšených finančních prostředků na provoz.

V závěru jednání se obě strany přece jen na něčem shodly: V případě, že vyčleněné finanční prostředky nebudou zcela vyčerpany, mohly by být dostupné zaměstnancům UP ve formě např. 13. platu. S touto ideou odborů, která se však zatím jeví spíše jako spekulace, souhlasil i kvestor UP.

M. Hronová

UP na vídeňském veletrhu BeSt3

■ Univerzita Palackého se prostřednictvím Kanceláře zahraničních styků RUP zúčastnila studijního veletrhu BeSt3, konaného 6. 3. 2003 ve vídeňské Stadthalle. UP sdílela stánek s Masarykovou univerzitou v Brně, kde nabízel informační materiály poskytnuté UP jejími fakultami a katedrami a také informační materiály města a regionu Olomouc. Zájem o možnosti studia na UP měli hlavně Češi žijící v Rakousku, např. absolventi Komenského školy nebo Rakušané s českými předky. Zájem o rozvoj stávající spolupráce projevil pracovníci Univerzity ve Vídni, novou spolupráci by chtěla navázat Fachhochschule Salzburg a Lékařská fakulta Univerzity v Zagrebu.

Jako každoročně lze jen litovat, že UP nenabízí více studijních programů v cizích jazycích, což by usnadnilo výměnu studentů a prospělo UP jako celku.

-jh-, foto -kzs-

▲ Za širokého autorského a redakčního záměru vydalo *EkoCentrum Brno* společně s *Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR VI. díl edice **Chráněná území ČR – Olomoucko***. K realizaci edice, jehož šestý díl byl slavnostně pokřtěn 14. 3. 2003 v prostorách UC UP, se podařilo získat naše přední specialisty z oblastí zoologie, botaniky, geologie a dalších oborů. (Všechny připravované díly by měly být vydány do roku 2004.)

-red-, foto -tj-

Noví docenti a absolventi doktorských studijních programů

■ V pátek 14. 3. se v aule Filozofické fakulty UP konaly slavnostní akty promoci absolventů doktorského studijního programu CMTF, LF, FF, PřF a PdF a předání jmenovacích dekretů docentům, kteří se habilitovali na CMTF, LF, FF a PřF.

Dekrety převzali následující noví docenti (v závorce za jmény uvádíme obor habilitace): doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D. (teologie), doc. ThDr. Lubomír Žák (teologie), doc. MUDr. Filip Danninger, CSc. (chirurgie), doc. MUDr. Stanislav Komárek, CSc. (stomatologie), doc. PhDr. Panajotis Cakirpaloglu, DrSc. (pedagogická psychologie), doc. RNDr. Ivana Loučková, CSc. (sociologie), doc. PhDr. Lubomír Machala, CSc. (dějiny české literatury), doc. PhDr. Irena Sobotková, CSc. (klinická psychologie), doc. RNDr. Jan Peřina, Ph.D. (optika a optoelektronika), doc. RNDr. Oldřich Vrána, CSc. (analytická chemie).

Promováni byli následující absolventi (v závorce za jménem uvádíme obor a příslušnost k fakultě): ThLic. Vít Hušek, Th.D. (systematická teologie a křesťanská filozofie, CMTF), ThLic. Richard Machan, Th.D. (systematická teologie a křesťanská filozofie, CMTF), MUDr. David Doležal, Ph.D. (neurologie, LF), MUDr. René Dryml, Ph.D. (neurologie, LF), MUDr. Roman Herzog, Ph.D. (neurologie, LF), MUDr. Martin Hutrya, Ph.D. (vnitřní nemoci, LF), Mgr. Jana Knillová, Ph.D. (lékařská imunologie, LF), MUDr. Helena Kollárová, Ph.D. (hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie, LF), MUDr. Bohdan Křupka, Ph.D. (neurologie, LF), Mgr. Pavel Lochman, Ph.D. (lékařská chemie a biochemie, LF), MUDr. Bohumil Skála, Ph.D. (hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie, LF), Mgr. Radek Trojanec, Ph.D. (pediatrie, LF), MUDr. Markéta Vytrásová, Ph.D. (vnitřní nemoci, LF), MUDr. Martin Zápalka, Ph.D. (pediatrie, LF), Mgr. Petr Hrtá-

nek, Ph.D. (dějiny české literatury, FF), Mgr. Ondřej Jakubec, Ph.D. (teorie a dějiny výtvarných umění, FF), Mgr. Marek Junek, Ph.D. (české a slovenské dějiny, FF), Mgr. Jana Kolářová, Ph.D. (dějiny české literatury, FF), Mgr. Eva Krejčová, Ph.D. (románské jazyky, FF), Mgr. Zdeněk Smolka, Ph.D. (dějiny české literatury, FF), Mgr. Petr Cankař, Ph.D. (organická chemie,

PřF), Mgr. Jiří Fišer, Ph.D. (matematická analýza, PřF), Mgr. Jaromír Fiurášek, Ph.D. (optika a optoelektronika, PřF), Ing. Kamil Kořistek, Ph.D. (organická chemie, PřF), Mgr. Jiří Novotný, Ph.D. (botanika, PřF), Mgr. Eva Otyepková, Ph.D. (fyzikální chemie, PřF), Dipl. Ing. Nicolas Roux, Ph.D. (botanika, PřF), Mgr. Jakub Rolčík, Ph.D. (botanika, PřF), Mgr. Jan Vrána, Ph.D. (biofyzika, PřF), Mgr. Danuše Tarkowská, Ph.D. (botanika, PřF), RNDr. Zdeněk Gaďourek, Ph.D. (pedagogika, PdF), Mgr. Věra Krejčová, Ph.D. (pedagogika, PdF), Mgr. Zorka Večeřová, Ph.D. (pedagogika, PdF), PaedDr. Monika Žumárová, Ph.D. (pedagogika, PdF).

-red-, foto -tj-

Petrohrad v ruské literatuře

■ Ke 300. výročí založení města Petrohradu uspořádala Katedra slavistiky FF UP mezi-fakultní seminář na téma *Obraz města Petrohradu v ruské literatuře*. Setkání rusistů se uskutečnilo v aule FF UP 13. 3. 2003.

Vstupní referát k tématu funkce města v literatuře uvedl prof. V. Svatoň z FF UK Praha (na snímku), s dílčími příspěvky k dílům a osobnostem ruské prózy a poezie vystoupili další účastníci semináře – studenti a pedagogové univerzit z Prahy, Ústí nad Labem a Hradce Králové.

-red-, foto -tj-

ČMKOS přijalo stanovisko k iráckému konfliktu

■ Na nedávném zasedání (10. 3. 2003) se Rada Českomoravské komory odborových svazů (ČMKOS) vyslovila za mírové odzbrojení Iráku. Rada ČMKOS odmítla jednostranné ultimativní vojenské řešení tohoto konfliktu mimo rámec Rady bezpečnosti OSN a upozornila, že dopady podobného postupu by stále častěji mohly být zneužívány k nahrazení mírových řešení použitím síly jako zdánlivě legitimního prostředku. Spolu s ostatními členskými organizacemi Evropské odborové konfederace, ale i americkými a dalšími odbory, vyjádřila ČMKOS přesvědčení, že této válce a s ní spojenými destabilizačními dopady na Středním a Blízkém východě, ale i v jiných oblastech světa, lze stále zabránit. ČMKOS se závěrem připojila k výzvě Evropské odborové konfederace. Svůj odpor vůči přípravám války (přerušením práce či jinou vhodnou formou) vyjádřily evropské odbory 14. 3. 2003. K této výzvě se připojil i vysokoškolský odborový svaz Pedagogické fakulty UP.

-map-

Setkání s profesorem didaktiky matematiky

■ V úterý 11. 3. 2003 se na Katedře matematiky PdF UP uskutečnilo setkání studentů, doktorandů, členů katedry, ale i dalších hostů s prof. M. Hejným, CSc., v současné době jedním z nejuznávanějších profesorů didaktiky matematiky. Jeho přednáška, pojednávající o budování mentálních matematických struktur u dítěte ve věku 5–10 let měla u přítomných nebyvalý ohlas. *Herecký talent, psychologický podtext, matematické nadání, lidský přístup a vztah ke studentům, jež jsou pro pana profesora charakteristické, se odrazily na celé atmosféře setkání. Je obdivuhodné, jak pedagog i ve svém zralém věku dovede najít tu nejbližší cestu k mladé generaci, aby ji zaujal pro dané téma. Budování matematických struktur, podané populárním způsobem na příkladu tříletého dítěte, které si uvědomuje vztah matka, otec, babička, dědeček, či jiný, vysvětlil přítomným etapizační vývoje těchto struktur.*

PaedDr. B. Růžičková

▲ Před týdnem byla za účasti velvyslance Státu Izrael A. Avnona zahájena výstava fotografií J. Machta „Izrael – země a lidé“ v přízemí Uměleckého centra UP. Prezentovaná kolekce snímků, obsahující většinou záběry současných obyvatel Izraele, zaujme návštěvníky především hrou světél, barev a stínů, zamyšlením a vystižením nálady, kde příroda či město žije svůj věčný život ve všech proměnách času.

-map-, foto -tj-

Stručně

V úterý a ve středu pořádala Katedra speciální pedagogiky PdF UP mezinárodní konferenci k problematice osob se specifickými potřebami.

Právnická fakulta UP hostila ve dnech 21.–23. 3. 2003 třetí ročník *Akademického mistrovství ČR v parlamentní debatě*.

Na středu 26. 3. je připraveno setkání akademické obce CMTF UP.

-red-

Vědecký workshop myriapodologů

Katedra ekologie a životního prostředí PřF UP pořádá ve dnech 26.–28. 3. 2003 vědecký workshop věnovaný myriapodologii – zoologickému vědnímu oboru věnujícímu se studiu stonožek a mnohožok.

Během čtvrtka (27. 3. 2003) proslouží v učebně BII (tř. Svobody 26) odborné přednášky výzkumníci z akademických a univerzitních pracovišť z Prahy, Českých Budějovic, Olomouce, Bratislavy, Zvolena a Košic. Za organizátory zve Mgr. I. H. Tuf (@prfn.upol.cz)

-red-

Přednáška k počtě J. L. Fischera v roce 2003

„Přednáška k počtě J. L. Fischera“ se uskutečňuje jednou ročně jako projev ocenění významu osobnosti prvního rektora obnovené olomoucké univerzity. Koná se zpravidla v listopadu. K jejímu přednesení zvolí rektorkou UP jmenovaná výběrová komise významnou českou či zahraniční osobnost z kterékoli vědní oblasti.

Kterýkoliv člen akademické obce může podat svůj návrh na kandidáta přednášky. Součástí tohoto návrhu musí být stručné zdůvodnění. Návrhy budou zasílány prorektorovi pro vědeckobadatelskou činnost do 15. května 2003.

Členem výběrové komise je prorektor pro vědeckobadatelskou činnost a zástupce každé fakulty. Výběrová komise tajným hlasováním zvolí tři kandidáty: na první místo zařadí toho, který obdržel nejvíce hlasů. Kandidát, který byl navržen výběrovou komisí (obdržel nejvíce hlasů), je oznámen Vědecké radě UP. Ta vyjádří svůj souhlas s navrženým kandidátem hlasováním.

-mm-

Cena Františka Palackého

Cena Františka Palackého je oceněním vynikajících výsledků tvůrčí činnosti na poli vědy nebo kultury, které přispívají k prestiži ČR a UP.

Cenu uděluje jménem UP její rektor. Cena se uděluje zpravidla jednou za dva roky a udělení je spojeno s finanční odměnou 50 000 Kč. Na tuto odměnu přispívá Obecní úřad v Hodslavicích a Městský úřad v Neratovicích podle smlouvy uzavřené s UP.

Návrh na udělení Ceny Františka Palackého může předložit každý člen akademické obce UP, a to Vědecké radě té fakulty, na které je zaměstnán. Návrh se předkládá cestou děkanátu fakulty.

Pro udělení Ceny Františka Palackého v roce 2004 je možno předkládat návrhy do 15. května 2003.

-mm-

Těloolomouc a Těličkoolomouc 2003

Ve spolupráci s MŠMT ČR pořádá Katedra učitelství TV FTK UP ve dnech 27. 8.–30. 8. 2003 již páté pracovní setkání tělovýchovných pedagogů, cvičitelů, trenérů a dalších pracovníků v oblasti tělesné výchovy a sportu, pohybu a zdraví TĚLIČKOLOMOUC (pro MŠ, 1. st. ZŠ) a TĚLOOLOMOUC (pro ZŠ 2. st., ŠŠ). Zájemci o aktivní účast (jako lektori) mohou zaslat název svého příspěvku a jeho krátkou anotaci do 28. března 2003 na adresu Mgr. L. Miklanková, Ph.D., Hynaisova 9, 772 00 Olomouc, tel.: 585 636 509, e-mail: miklanko@ftkn.upol.cz.

-ftk-

O aktuální situaci veřejných vysokých škol

V průběhu své návštěvy na olomoucké univerzitě v pátek 14. 3. 2003 poskytl náměstek ministryně školství pro vysoké školy **doc. P. Kolář** krátký rozhovor Žurnálu UP:

O nedostatečném financování vysokého školství se mluví už dlouho, v poslední době se problémy konkretizují: signatáři otevřeného dopisu *Počítejte s námi!* poukazují na nízké platové ohodnocení, které může být důvodem jejich rezignace na další působení na vysoké škole, Česká konference rektorů na toto riziko upozorňuje ve svém usnesení z posledního zasedání v Hradci Králové. Jak bude MŠMT na tyto skutečnosti reagovat?

Je třeba si uvědomit, že situace vysokých škol se nelepšila po desítku let, a teprve nyní se pomalu mění. V současnosti je velká vůle k tomu, aby se vylepšila znatelněji. V tom může ministerstvo jednat. Nemůže však např. radikálně navýšit platy asistentům na Filozofické fakultě UP, to není v jeho kompetenci, protože – zaplatěním – akademičtí pracovníci nejsou státními zaměstnanci. Naproti tomu ministerstvo může udělat to, že v těsné spolupráci s reprezentací vysokých škol velmi rychle připraví koncept změny či určité reformy systému financování vysokých škol a bude usilovat o to, aby na realizaci této změny získaly veřejné vysoké školy větší objem prostředků. Nová koncepce by měla zahrnovat více kvalitativních ukazatelů než ta dosavadní. Domnívám se, že v tom lze dosáhnout velmi rychlé shody a vybavit ministryni školství, která se rozhodla, že se o tuto záležitost bude starat, dostatečnou argumentaci k tomu, aby mohla přesvědčit vládu – jednak o tom, že situace je dlouhodobě špatná, jednak o tom, že je nyní příležitost ji změnit.

Dá se již nyní naznačit, v čem by změna financování měla konkrétně spočívat?

V současné době se uzavírají práce na projektu, který je pod gescí ČKR, na němž spolupracuje MŠMT a kde např. dochází k pozitivním posunům v pojetí ekonomické náročnosti jednotlivých studijních oborů (ony neblaze známé koeficienty), v názorech na financování uměleckých vysokých škol a k pochopení

toho, že důraz na kvalitu bude pro vysoké školství i do budoucna základním vodítkem. Podle mého názoru by nebylo vhodné vytvořit narychlo nějakou zcela revoluční koncepci, úplně odlišnou od té stávající, která se podle mého názoru dá upravit.

Jaká bude reakce MŠMT na otevřený dopis *Počítejte s námi!* ministryni školství a vládě?

V žádných bodech reagovat neodmítáme. V té petici jsou tři základní požadavky. K prvnímu požadavku – aby se okamžitě a radikálně navýšily platy – musím znovu říci: tento požadavek nemůže být splněn, protože ministerstvo neurčuje platy na vysokých školách, ministerstvo pouze distribuuje státní dotaci. A dotace pro tento rok byla distribuována, ministerstvo tedy nemůže ovlivnit, jaká bude výše platů v tomto roce. Druhý bod požadoval, aby

ministerstvo vážně jednalo s reprezentací vysokých škol na změně financování – tento požadavek je splněn. A třetí požadavek byl, aby se navýšily prostředky, které plynou do systému vysokých škol – na to už jsem odpověděl při předchozí otázce. Samozřejmě jsme vstřícní a připraveni jednat.

Můžete jako rezort nějak zužitkovat iniciativu typu *Počítejte s námi!* ve své argumentaci při jednáních s vládou o státním rozpočtu?

Domnívám se, že své místo má solidní argumentace i tohoto druhu – je to výraz znepokojení části akademické obce nad současnou situací, nad jejich vlastními pracovními podmínkami i nad jejich vlastními vyhlídkami do budoucna. A to je signál, který by měl být vyslyšen.

Jak vidíte další vývoj Právnické fakulty UP?

Budoucnost Právnické fakulty UP je v rukou této fakulty a Univerzity Palackého. Prozatím byla zažehnaná bezprostřední hrozba, že se na PF UP neuskuteční přijímací řízení. Akreditační komise setrvala na svém stanovisku, ve kterém požaduje omezení akreditace příslušného studijního programu, bude se vsí pravděpodobností vydáno rozhodnutí MŠMT o omezení akreditace, ale až od příštího školního roku. Prakticky to znamená, že PF má dostatek času na to, aby splnila sliby, které dala akreditační komisi a aby mohla podat kompletní žádost o reakreditaci studijního programu na podzim tohoto roku. Tu akreditační komise posoudí a pak se uvidí, co bude dále.

Rozhovor připravila

V. Mazochová, foto T. Jemelka

UNIVERZITNÍ PRACOVIŠTĚ INFORMUJÍ

Britské centrum Knihovny UP

Cambridgeské zkoušky

Součástí Britského centra je centrum Britské rady pro cambridgeské zkoušky. Na tyto mezinárodně platné zkoušky se může přihlásit každý, jehož mateřským jazykem není angličtina. V Olomouci se zkoušky konají dvakrát v roce, v červnu a prosinci. Na všechny zkoušky je nutné se přihlásit předem, v době registrací. Registrace na nejbližší termín zkoušek (červen 2003) se konají v Britském centru až do 21. 3. 2003.

Knihovna BC KUP nabízí širokou škálu přípravných materiálů pro tyto zkoušky, kromě učebnic, testů s klíči, kazet s poslechovou částí testu a videokazet s ukázkou interview si lze vypůjčit i originální testy z minulých let. Rádi každému poradíme při rozhodování o zvolení přiměřené úrovně zkoušky a s výběrem nejhodnějších studijních materiálů.

Jednotlivé stupně dvou nejžádanějších typů cambridgeských zkoušek jsou uvedeny v následujícím přehledu i s cenami platnými pro rok 2003.

Přehled nejčastěji požadovaných cambridgeských zkoušek

úroveň	všeobecná angličtina	ceny v Kč	obchodní angličtina
základní	Key English Test	1 950	
mírně pokročilá	Preliminary English Test	2 200	Business English Certificate Preliminary
středně pokročilá	First Certificate in English	3 950	Business English Certificate Vantage
pokročilá	Certificate in Advanced English	4 150	Business English Certificate Higher
velmi pokročilá	Certificate of Proficiency in English	4 400	

Akce pro veřejnost

Britské centrum Knihovny UP pořádá v následujícím měsíci tyto akce pro veřejnost:

• **20. 3. 2003 – 14.30–16 hod.: *Business English is English, too.*** Dílnu pro vyučující angličtiny na OA a jazykových školách povede PhDr. O. Vítkovská, manažerka jazykové agentury BEST. Připravujeme ve spolupráci se zastoupením OUP v Olomouci.

• **25. 3. 2003 – 17 hod.: *Matthew Kneale v Olomouci.*** Autorské čtení britského spisovatele připravujeme ve spolupráci s Britskou radou v Praze.

• **9. 4. 2003 – 13–18 hod.: *Key Issues in Business English.*** Seminář zaměřený na obchodní angličtinu povede britský odborník Paul Emmerson. Připravujeme ve spolupráci se zastoupením CUP v Praze.

Všechny akce se konají v prostorách Britského centra Knihovny UP Olomouc, Křížkovského 14, 1. patro, a jsou volně přístupné pro veřejnost. Kapacita místnosti je omezená, rezervujte si prosím místo předem.

Další informace vám rádi poskytneme telefonicky (585 631 874), elektronickou poštou nebo osobně v Britském centru Knihovny UP Olomouc.

Britské centrum Knihovny UP, Křížkovského 14, 771 00 Olomouc, e-mail: bc-kup@rupnw.upol.cz, telefon/fax: 585 631 874, internet: <http://tin.upol.cz/bc>.

Otevírací hodiny: út a st: 9–12, 13–17 hod., čt: 13–17 hod., pá: 9–15 hod., so: 9–12 hod.

-bc-

SLOVO MÁ REKTORKA UP

K omezení akreditace PF UP

K rozhodnutí MŠMT ČR o odkladu omezení akreditace Právnické fakulty UP vydala rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., následující prohlášení:

Uvítala jsem zprávu, že účinnost rozhodnutí MŠMT ČR o omezení akreditace studijního programu Právo a právní věda se studijním oborem Právo na Právnické fakultě Univerzity Palackého bude odložena na dobu od 1. listopadu 2003, kdy přijímací řízení již bude uzavřeno. Pro Právnickou fakultu UP to znamená, že dokončí přijímací řízení pro uchazeče o studium tak, aby výuka v akademickém roce 2003/2004 proběhla v plném rozsahu, tedy i v novém prvním ročníku.

Platnost současné akreditace vyprší na konci roku 2003. Spolu s Vědeckou radou UP, s vedením Právnické fakulty UP a jejími pedagogy a Správní radou UP věnujeme mimořádnou péči přípravě žádosti o reakreditaci, která bude průkazně podložena požadovanými změnami. Jde nám o to, abychom získaný čas využili k takovému posunu, který umožní Akreditační komisi neváhat při rozhodování o reakreditaci studia na této fakultě. Jsem přesvědčena, že to dokážeme a že Právnická fakulta UP plynule naváže v zajišťování studijních programů v dalších letech.

Přejí uchazečům o studium v prvním ročníku na Právnické fakultě úspěch při přijímacích zkouškách. Chci je ujistit, že přijímací řízení je dobře připraveno, rádně proběhne a přijatým studentům se dostane kvalitního právního vzdělání.

Na závěr chci poděkovat představitelům Olomouckého kraje i města Olomouce za účinný zájem o zachování studia práv v Olomouci v plném rozsahu.

Výzkum chemokinů

MUDr. František Mrázek z Ústavu imunologie LF UP získal cenu Klubu absolventů a příznivců UP a cenu děkana LF za vědecký přínos v publikaci *Expression of the chemokine PARC mRNA in bronchoalveolar cells of patients with sarcoidosis* autorů F. Mrázek, V. Sekerová, J. Drábek, V. Kolek, R. M. du Bois, M. Petřek, která vyšla v zahraničním časopise *Immunology Letters* (84: 17–22, 2002). Přinášíme rozhovor s prvním autorem této práce MUDr. F. Mrázkem, studentem doktorského programu LF UP (obor lékařská biologie, školitel: doc. M. Petřek):

O čem práce pojednává?

Publikovaná práce je součástí projektu naší skupiny, která v rámci grantů a výzkumného záměru společně s pracovníky olomoucké Kliniky respirační medicíny a tuberkulózy LF UP a FN zkoumá úlohu chemotaktických cytokinů (chemokinů) při rozvoji chronického plicního zánětu. V tomto případě jsme vyšetřovali expresi messengerové RNA (mRNA)² pro chemokin PARC v bronchoalveolárních buňkách pacientů se sarkoidózou.

Pokusme se našim čtenářům nadpsat článku dešifrovat a převést do srozumitelné podoby. Co je to za nemoc – sarkoidóza?

Jedná se chronické zánětlivé onemocnění, které nejčastěji zasahuje plicce, ale může postihnout řadu

O tuberkulóze aktuálně

Tuberkulóza provází lidstvo odedávna. Kostní TB byla zjištěna na fosiliích z doby kamenné v Egyptu. Původcem je mykobakterie, kterou prokázal Robert Koch v séru nemocných 24. 3. 1882. Calmette a Guérin jsou autory první vakcíny proti TB v roce 1921. V roce 1944 Waksman aplikoval k léčbě TB antibiotikum streptomycin. Dnes je k dispozici celá řada dalších účinných léčiv. Není pravda, že výskyt TB v České republice se oproti minulým letům zvyšuje. Naopak, počet nemocných u nás neustále klesá. V roce 2001 bylo v ČR 405 nemocných, většinou osob pokročilého věku.

V Olomouci připadá v průměru 7,3 osob s TB na 100 tisíc obyvatel. Na Kliniku nemocí respiračních a tuberkulózy FNO přichází ročně asi 20 pacientů s TB, převažuje plicní TB. Ve světě je 1,9 mil. nemocných TB, 6 milionů má TB společně s HIV/AIDS. Vzestup TB byl zaznamenán v Africe, v rozvinutých zemích výskyt TB trvale klesá. Migrace obyvatel z východních zemí do ČR je rizikovým faktorem. Vysoká nakažlivost TB se týká jen otevřené formy TB.

Léčba TB trvá dva a více měsíců. Problémem jsou polyrezistentní kmény mykobakterií odolávající několika antituberkulotickým současně. Řešení umožňuje kultivační vyšetření a laboratorní test citlivosti mykobakterie izolované z klinických vzorků. Provádí se na oddělení mikrobiologie FNO v přístrojovém zařízení nové generace s vysokou efektivitou, jak o tom informovala přednáška MUDr. Y. Lovečkové a doc. D. Koukalové. Metoda zkracuje dobu vyšetření včetně citlivosti z původních 80 na 28 dnů.

Z přednášek prof. V. Kolka a MUDr. Y. Lovečkové na Spolku lékařů 12. 3. vybral a zaznamenal

-mh-

Výzkumné pracoviště...

Dokončení ze str. 1

a jeho existence je podporována rovněž z prostředků nadačního profesury, financované bonnskou vládou. Místo nadačního profesora bylo v souvislosti s výraznými vědeckými aktivitami Centra zřízeno na návrh bývalého ministra kultury Spolkové republiky Německo dr. Nida-Rümelin. V lednu 2003 získal ve výběrovém řízení tento post dr. J. Krappmann, jehož úkolem bude vést výzkum o moravské německé literatuře, začlenit výzkumné výsledky do přednášek a seminářů pro studenty (nejen) olomoucké germanistiky a interdisciplinární spolupráci s českými i zahraničními pracovišti vytvořit z olomouckého výzkumného centra mezinárodně uznávané vědecké pracoviště. Slavnostní uvedení nadačního profesora dr. J. Krappmanna je připravováno na květen 2003.

-red-, foto -tj-

dalších orgánů. Příčina sarkoidózy není dosud známa, předpokládá se však, že vzniká u geneticky citlivých jedinců jako reakce na neznámý stimul. Jedním z nejvýznamnějších rysů tohoto onemocnění je hromadění zánětlivých buněk v plicní tkáni.

Souvisejí tedy se stavem a funkcí průdušek a plicních sklípků, kde jsou buňky, které jste vyšetřovali. Jakým způsobem jste je od pacientů získali?

Odběry prováděl kolektiv lékařů a sester bronchologického oddělení Kliniky respiračních nemocí a tuberkulózy LF UP a FN Olomouc v rámci rutinní diagnostické činnosti. Vlastní vyšetřovací technika se označuje jako bronchoalveolární laváž a spočívá ve výplachu dýchacích cest pacienta – se získanou tekutinou dále pracujeme v imunologických laboratořích. Např. pracovníci laboratoře buněčné imunologie určují zastoupení podskupin lymfocytů (typ bílých krvinek), což má význam pro diagnostiku zánětlivých procesů v plicích. Z části tekutiny plicního výplachu pak v naší výzkumné laboratoři izolujeme buňky.

Co jste v takto získaných buňkách vyšetřovali?

S využitím molekulárně genetických postupů jsme v buňkách stanovovali množství messengerové RNA (mRNA) specifické pro chemokin PARC. mRNA si můžeme zjednodušeně představit jako předlohu pro syntézu vlastního funkčního proteinu, kterým je v tomto případě chemokin PARC.

Co jsou to chemikiny?

Jedná se o zvláštní skupinu cytokinů, tedy signálních molekul, jimiž spolu komunikují buňky mnohobuněčného organismu. Buňky k tomuto účelu cytokiny tvoří, uvolňují a přijímají. Aby však mohla buňka tento signál přijmout, musí být vybavena příslušným receptorem. Spojením signální molekuly s receptorem se pak spouští buněčná odpověď – reakce na signál. U chemokinů je touto reakcí aktivní pohyb buňky směrem ke zdroji signálu. Prostřednictvím chemokinů jsou tedy buňky „lákány“ na určité místo (např. místo zánětu).

Jakou roli zastává chemokin PARC?

Zkratku PARC můžeme volně přeložit jako plicní chemokin s regulovanou aktivací. Jeho úloha není doposud přesně známa, ví se však, že je schopen přitahovat zejména lymfocyty (typ bílých krvinek). Podle dosavadních znalostí se zdá, že se chemokin PARC účastní na normálním rozmístění lymfocytů v organismu. Některé práce naznačují také jeho uplatnění při rozvoji místní zánětlivé reakce. V naší práci jsme proto testovali hypotézu, že se tento chemokin podílí na chemoatrakci lymfocytů do plic pacientů s plicní sarkoidózou.

Kromě toho jste zkoumali vliv léků na expresi chemokinů PARC v plicních buňkách.

Ano, šlo o vybraná léčiva podávaná pacientům se sarkoidózou. Zajímalo nás, zda mohou ovlivnit expresi (produkci) chemokinů PARC v těchto buňkách.

Co jste zjistili?

Messengerovou RNA pro chemokin PARC jsme našli u naprostě většiny vyšetřovaných pacientů a kontrolních jedinců. Nezaznamenali jsme významné rozdíly mezi vyšetřovanými skupinami. Zjistili jsme rovněž, že některá léčiva používaná v léčbě sarkoidózy, zejména glukokortikoidy, snižují expresi chemokinů PARC v plicních buňkách.

Vaše práce má charakter klinického experimentu. Vyžadovala souhlas etické komise?

Ano, projekt sledování chemokinů v bronchoalveolární laváži získané při běžné diagnostice zánětů plic byl projednán a schválen Etickou komisí LF UP a FN v Olomouci.

Z metodického pohledu šlo o semikvantitativní stanovení specifické mRNA. Mohl byste přiblížit princip použité metody?

Z buněk získaných bronchoalveolární laváží jsme izolovali celkovou mRNA. Ke stanovení mRNA specifické pro chemokin PARC jsme použili metodu reverzní transkripce – polymerázové řetězové reakce (RT-PCR)³. Jako standard jsme použili jinou specifickou mRNA, jejíž množství je v buňkách poměrně stálé (mRNA pro ?-aktin).

Co je tedy hlavním výsledkem vaší práce?

Důležité je pozorování, že chemokin PARC je exprimován v plicích pacientů se sarkoidózou i zdravých jedinců; to svědčí pro jeho uplatnění ve fyziologické (normální) obranné reakci v plicích. Zajímavý je také nálezkový inhibiční efektu některých léčiv používaných při léčbě sarkoidózy na produkci chemokinů PARC v plicních buňkách.

Budete ve výzkumu pokračovat?

Ano, právě jsme společně s Mgr. Gibejovou a doc. Petřkem připravili k publikaci výsledky o úloze nového chemokinů MIP-3beta při rozvoji patologického zánětu u sarkoidózy. Zdá se, že by se naše nálezy mohly uplatnit v praxi, např. při sledování průběhu a aktivity onemocnění, respektive v budoucnu i při vývoji nových léčebných postupů.

Poznámky:

¹ Chemotaktický cytokin, chemokin – látka vyvolávající usměrněný pohyb buněk, chemický signál.

² Expresie mRNA – vyjádření genu na molekulární úrovni; v tomto případě stanovení přítomnosti a množství molekul ribonukleové kyseliny (mRNA) vzniklých přepisem z DNA genu pro chemokin PARC.

³ Reverzní transkripce – polymerázová řetězová reakce (RT-PCR) – zpětné přepisování informace z RNA do DNA s následným namnožením molekul DNA v přístroji; umožňuje kvalitativní a kvantitativní stanovení vchozích RNA molekul.

-mh-

PŘEDSTAVUJEME

Prof. J. Černý – držitel Řádu Isabely Katolické

Jiří Černý, od r. 1998 profesor pro obor obecná jazykověda, je jednou z nejvýraznějších postav mezi pedagogy a badateli na FF UP v Olomouci. Jako lingvista a romanista pracuje na naší fakultě nepřetržitě již od r. 1963, od prosince 1989 jako vedoucí Katedry romanistiky. Zejména díky jeho neúnavné aktivitě a obětavosti se podařilo vytvořit ze zmíněné katedry moderní pracoviště na vysoce profesionální úrovni, s četnými kontakty v mnoha – nejenom románských zemích. Pod jeho vedením byla zkonolidována francouzská sekce katedry, byla obnovena výuka španělštiny, byly otevřeny nové jazykové obory (portugalština, italština, čínština, japonština). Jako autor a koordinátor projektů Tempus (1992–1995) a Socrates (od 1996) umožnil studentům našich studentů vycestovat do zahraničí a studovat na španělských, portugalských a italských univerzitách.

Pedagogická činnost prof. J. Černého široce překračovala hranice naší alma mater. V letech 1976–1981 přednášel v polském Lublinu, v 80. letech pracoval dva roky na Slezské univerzitě v Katovicích, dva roky vyučoval na univerzitě ve španělské Granadě, kde se významně podílel na založení a rozvoji české sekce

tamní slavistické katedry. To vše doplňují přednáškové pobyty na Kubě, v Mexiku, v USA, v Chile, ve Španělsku, Portugalsku aj. K tomu je třeba připočíst vystoupení na mezinárodních kongresech a konferencích v Madridu, Bukurešti, Palma de Mallorca, San Marínu, Salamance, Lausanne, Bilbao a brazilském Salvadoru.

Rozsáhlá publikační činnost prof. J. Černého zahrnuje na stovku prací, mezi nimi i tři knižní monografie (jeho *Dějiny lingvistiky* – první publikace tohoto druhu v českém jazyce – byly úspěšně vydány také ve španělsku), 11 skriptů, desítek článků, studií, překladů, recenzí a zpráv jak v našich, tak v zahraničních časopisech. Je členem redakční rady Časopisu pro moderní filologii a grantových agentur České republiky a Karlovy univerzity, předsedou oborové komise pro doktorandské studium oboru románské jazyky na FF UP.

-jch-, foto -tj-

Profesor Michał Głowiński v Olomouci

Ve dnech 5.–9. 3. 2003 zavítal do Olomouce jeden z nejznámějších polských literárních vědců, prof. M. Głowiński z Literárněvědného ústavu ve Varšavě. Kromě literární teorie a kritiky se prof. Głowiński zabývá také jazykem komunistické propagandy a v posledních letech se věnuje prozaické tvorbě.

Profesor Głowiński (* 4. 11. 1934) přijel do Olomouce na pozvání pořadatelů festivalu *Libri Olomouc*, kde byl představen překlad jeho prozaické prvotiny *Černé sezony* z dílny studentů olomoucké polonistiky. Tato sbírka autobiografických povídek, vycházející v nakladatelství Olomouc, pojednává o válečném Polsku z pohledu malého židovského chlapce, kterému se takřka zázrakem podařilo uniknout před transportem do koncentračního tábora. V rámci literárního festivalu, byla představena také čerstvá *Antologie polské literární vědy* vycházející v rámci brněnské strukturalistické knihovny.

Ve svém nabitém programu, který sestával mimo jiné z účasti na festivalu, návštěvy vedení UP (kde mu byla předána *Pamětní medaile UP*) a recepce u primátora, si prof. M. Głowiński udělal čas i na setkání se studenty sekce polonistiky Katedry slavistiky FF UP. Setkání s ním proběhlo ve velmi příjemné atmosféře a pro naše studenty bylo jistě velkým zážitkem.

RECENZE

Živé Desetiletí

V prvním březnovém týdnu vydalo nakladatelství Periplum knihu *Desetiletí*. Jak napovídá sám její název i doba vydání, publikace mapuje prvních deset let života samostatné České republiky. Tedy období, jež bylo z podstaty událostí a úkolů, kterými společnost musela projít a které musela překonat, nevyhnutelně obdobím utváření, sebepoznávání a sebereflexe, obdobím kontroverzí a především obdobím, které je vkladem a výchozím bodem pro další existenci našeho státu.

Knihu sestavil P. Šaradín (působí na Katedře politologie a evropských studií FF UP) a tvoří ji deset samostatných statí, v nichž autoři z nejrůznějších perspektiv i odlišnou formou odpovídají na volně položené Šaradínovy otázky: Nakolik se proměnila česká společnost? Převládají v ní ještě rysy postkomunistické mentality? V čem nám (ne)prospěl rozpad Československa? Dokážeme myslet nepředpojatě a svobodně, nést odpovědnost za vlastní činy? Nezapomněli jsme příliš lehce na naši minulost? „Respondenty“ P. Šaradína jsou lidé různorodého zaměření, lidé kteří publikují v konzervativním časopise či naopak levicovém týdeníku: fyzik J. Novotný, politický analytik J. Pehe, sociální ekolog B. Blažek, novinář P. Šustrová a P. Uhl, spisovatel a vysokoškolský pedagog P. Svanda, publicista a informatik V. Žak, novinář a polonista V. Burian, socioložka J. Šíková a politický filosof R. Joch.

Zajímavé autorské složení a téma, jež vybízí k přemýšlení, polemikám a hodnocení, tvoří z *Desetiletí* knihu, kterou ocení především čtenáři, již si sami kladou otázky směřující k interpretaci uplynulého období. *Desetiletí* není v žádném případě objektivním či neutrálním pojednáním, to ostatně ani není možné. Právě to jej však činí výjimečným: je to kniha živá, která nám leccos připomíná a oživuje. A to tím spíše, že její název není jen označením kulatého počtu uplynulých let: mimo jiné konec aktivního politického působení V. Havla a začátek údajného „normálního“ prezidentství či nadcházející referendum, které rozhodne o tom, zda se naše vnímání pojmu „společnost“ rozšíří i mimo územní rámec státních hranic, jsou jistě milníky činící z předcházejícího desetiletí historickou etapu a z *Desetiletí* knihu mimořádně ptažlivou.

J. Outlý

(Šaradín, P. (ed.): *Desetiletí*. Periplum, Olomouc 2003, 165 stran (brož.), cena 139 Kč.)

Pozn. red.: Beseda k vydání publikace *Desetiletí* se uskutečnila 7. 3. 2003 v rámci knižního veletrhu Libri 2003 na Výstavišti Flora Olomouc.

Otázky studentů se týkaly zejména již zmíněné sbírky povídek *Černé sezony*, neboť mezi posluchači byla řada těch, kteří se osobně podíleli na českém překladu. Zajímavostí je, že mezi připravovanými překlady do mnoha jazyků zaujímá prvenství právě překlad český.

Využili jsme vzácné příležitosti a požádali prof. Głowińského o krátký rozhovor.

Pane profesore, co se vám vybaví, když slyšíte výraz „Czechy“?

Nemohu bohužel říci, že tuto zem znám. Byl jsem třikrát, čtyřikrát v Praze, bohužel je to velmi dávno, mám však v Praze řadu kolegů. S českou kulturou mám kontakt od pradávna. Samozřejmě vaši literaturu hlouběji neznám, překladů do polštiny je však nesmírně mnoho, můj záběr, bohužel nikoliv systematický, sahá od středověké poezie až např. po Topolovu „Sestru“, kterou s velkým zájmem nyní čtu v překladu Leszka Engelkinga. Mou další velkou láskou je česká vážná hudba, vynikající jak autorsky, tak v provedení. Miluji hudbu barokní, zvláště pak Jana Dismase Zelenku, zajímám se o vaše národní skladatele Smetanu a – v Polsku daleko známějšího – Dvořáka. Velmi zásadní význam pro mou vědeckou činnost měla četba významných českých strukturalistů, především Vodičky a Mukařovského. Já a mí kolegové jsme ovšem udržovali styky s generací mladší, víceméně našeho věku. Mám na mysli takové osobnosti jako Mojmir Grygar či Miroslav Červenka.

V Olomouci jste, pokud vím, poprvé, jaké dojmy si odsud odnášíte?

Musím říci, že jsem toho o Olomouci příliš nevěděl, znal jsem takovou rakouskou písničku s polským textem, která patřila a jistě nadále patří, do polského vojenského folklóru, každý Polák se s ní

na vojně musí setkat, bohužel si nepamatuji melodii, první slova znějí: „W Olomouci na fiszplacu gdym na warcie, kurwa, sta.“ Díky jí se pro mne Olomouc stala jakýmsi mýtickým městem. Jsem zde poprvé a mě nadšení nezná mezí. Trošku gotiky a především nádherné a dominantní baroko a dnes již rovněž historické a krásné domy z 19. století. Jsem tu již třetí den, poznal jsem tu také mnoho zajímavých lidí, Olomoučané jsou milí, srdeční, vtipní, rozesmátí.

Jaký byl program vaší návštěvy?

Absolvoval jsem tu za ony tři dny mnoho setkání, nejprve s překladateli v radniční kavárně, druhý den návštěva na univerzitě, setkání s paní prorektorkou Hirschovou a panem děkanem Bartečkem a následně pro mě nesmírně zajímavé setkání se zdejšími polonisty, s paní docentkou Sobotkovou, jejími mladšími spolupracovníky a zvláště pak se studenty. Nepřijel jsem bohužel s žádnou přednáškou, hovořili jsme tedy zejména o knize *Černé sezony*, kterou studenti pod vedením Václava Buriana přeložili, komentovali jsme i moji činnost literárněteoretickou.

Překlad vašich „Černých sezon“ se v českém prostředí setkal s příznivým ohlasem. V širokém povědomí jste znám především jako literární vědec. Jak se cítíte v roli literáta?

Když jsem měl autorský večer ve Varšavě, uváděl ho významný varšavský novinář Konstanty Gebert, a ten o podobných lidech, kteří se nejprve zabývali literární teorií a potom sami začali tvořit literaturu, prohlásil, že se stalo něco takového, jako by se ornitolog proměnil v ptáka. Jde sice o vtip, ale něco pravdy na tom bude. Mě, v té době již tři literární knihy jsou knihy především vzpomínkové, a pokud jde o „Černé sezony“, tak vylučně vzpomínkové. Není tu žádná fikce, žádné domněnky vzaté odkudkoliv. Snažil jsem se zaznamenat pouze takové vzpomínky, u nichž jsem si sto procentně jistý, že jsem si je zapamatoval. Nezajímalo mě svědectví jiných lidí, zvláště pokud jde o varšavské ghetto a život na tzv. arijské straně, nic jsem nedopřál fakt, jež jsem nalezl v jiných knihách. V souvislosti s tím se v „Černých sezonách“ objevuje velmi často sloveso „nevím“, a rozhodně nechci předstírat, že vim ve chvíli, kdy opravdu nevím. Nejde mi o vytvoření plného, celkového obrazu, jde mi o to, co jsem viděl a prožíval. Tato kniha má určitou psychotherapeutickou hodnotu. Veřejně jsem popsal to, co se mi stalo.

J. Kolda a M. Kratochvílová, FF UP, foto archiv autorů

Vzpomínky

Zážitek

Chodíte někdy kolem parku, kde jezdí tramvaj ulicí Wolkerovou kolem pavilonu A výstaviště Flora? Dne 15. března 1939 tu stáli na chodnících Olomoučané se slzami v očích, bezmocní a pokoření. Já s tátou mezi nimi. Padal sníh s deštěm, byla syrová zima. Po silnici od Nové Ulice přijížděly oddíly německých okupantů. První byly motocykly s vojáky v přílbách, s automaty přes prsa. Za nimi rachotila těžká nákladní auta, na každém seděly dvě řady vojáky, tváře kamenné, každý s puškou mezi koleny. Následoval oddíl samohybných děl. Ze skupiny olomouckých Němců, především žen, znělo frenetické volání „Heil Hitler!“ Fašisticky zdviženými pravicemi, květinami a praporky nadšeně vítali německé vojsko. Příštího dne visely na radnici a na protější budově divadla rudé vlajky s hákovým křížem. Visely od střechy až skoro k chodníku. Olomouc okupovala nacistická armáda. Začalo zatýkání, gestapo, koncentrační tábory. Nastala doba strachu, hladu a temna.

Můj spolužák z obecné školy byl Žid. Spolu s rodiči jej odvezli do sběrného tábora na Envelopě. Ve studeném počasí jich tam už bylo hodně, dospělí s dětmi, v zimních kabátech se žlutou hvězdou – znamením méněcenné rasy. Petra ani jeho rodiče jsem už mezi nimi nezahledl. Každý směl mít jen malé osobní zavazadlo. Čekali tam za ostatným

drátem pod dohledem vojáků na transport do koncentračního tábora. Petr ani jeho rodiče se už nevrátili. Zahynuli tam všichni, asi v plynu. Jejich majetek propadl státu, jejich vilku obsadila německá rodina.

S mámou jsme šli cosi koupit do Meinlovy prodejny na Horním náměstí. Přišli tam dva německí vojáci, každý chtěl čtvrtku másla. Na místě másto rozbali, hladově se do něj zakousli a polykali s takovou dychtivostí, až jednomu másto teklo po bradě.

Pak k nám jednou přišel můj strýc, olomoucký Němec, tentokrát v nacistické uniformě člena NSDAP a v nablyskaných holínkách. Rodinný konflikt vyvrcholil prudkou hádkou mezi mým otcem, zarytým Čechem, a strýcem nacistou. Vyhrzoval gestapem, ale neudělal to. Moje matka byla přece jeho sestra. Nikdo tehdy nemohl tušit, že po válce strýc a celá jeho rodina s mnoha dalšími rodinami budou v Olomouci násilně odsunuti do Německa, každý jen s malým osobním zavazadlem. Bylo mi tehdy deset let.

Půjdete-li někdy na novoulický hřbitov, najdete tam vyzdu za křížem památník obětem druhé světové války se jmény českých a německých občanů města Olomouce. Památník usmíření.

M. Hejtmánek

Na krajnici silnic snad stanu se vědcem, aneb stopem do Indie

V Žurnálu č. 20 jsem si přečetla fejeton studenta sociologie a žurnalistiky FF UP nazvaný „Na krajnici silnic snad stanu se vědcem“. Článek mne zaujal. Totiž zaujala mne dobrodružná a zvidavá povaha studenta, který se snaží odhalit neodhalitelné. Tedy, jak tvrdí sám autor. Milý P. a všichni ostatní, kteří nenecháváte svůj život jen tak nečinně prchat mezi prsty a snažíte se odhalovat jeho tajemství a krásy, které na nás den co den bez varování chrlí, nezbyvá mi než vám fandit. Snad už jen proto, že mne těší přítomnost bystrých a vnímavých kolegů studentů na katedře žurnalistiky. A možná také proto, že já sama stopem nejedím. Jsem totiž příslušnice dlouhověkého pohlaví a takovým některý řidiči neradi zastavují, tedy tvůj první řidič z minulého článku by mi určitě nezastavil, protože bych na něj mohla ušít znásilnění. Jiní zastavují až moc ochotně a to jsem zase já příliš opatrná na to, abych nastoupila. Tak jak vidíš, milý P., příliš příležitostí poznávat osobnost řidiče nemá. Jestli jsi čekal, že obohatím tvé minulé vyprávění o další zajímavé poznatky, tak jsi asi pořádně zklamán. Ale mohu dát pár užitečných rad na dobu, kdy budeš velký, protože jak sám píšeš, jako hotový novinář se chystáš napsat reportáž o cestě stopem do Indie.

Milý P., tak si říkám, jestli víš, do čeho jdeš? Taková cesta do Indie, to není jen tak. Předně by ses nemusel už nikdy vrátit. A proto doporučuji nechat se nejlépe měsíc předem naočkovat. Bude to bolet a bude to pěkných pár injekcí, ale proti tomu, co tě čeká „tam“, je to k smíchu. Řekněme tedy, že ti při očkování nevyprchá odhodlání jet a ty se skutečně sbalíš a vyrazíš na cestu. Než tam stopem dojedáš, budeš mocí o povaze řidičů napsat celou knihu. Právě na tu cestu se asi těšíš nejvíce. Měj ale na paměti, že každá cesta má svůj cíl a poslední auto, které stopneš, tě vyplivne v Indii. A tím tvá cesta rozhodně neskončí, milý P., naopak. Tam všechno začne. Věř mi. Byla jsem tam měsíc.

▲ V rámci studentské odborné soutěže O Cenu děkana FF UP v kategorii uměnovědné obory vystoupil 26. 2. 2003 v Uměleckém centru UP student čtvrtého ročníku Katedry dějin umění FF UP J. Štětina; jeho přednáška doplněná promítáním diapositivů měla název „Nový hrád“.

Text a foto -tj-

Jelikož jsi příslušník drsnějšího pohlaví, tak tě asi všudypřítomná chudoba psychicky nepoznamená. Možná to zní směšně, ale mně se ty děti bez rodičů, špinavé a živořící na ulicích, pořádně vryly do paměti. A ještě dnes je nemohu vymazat. Stejně jako diskriminaci žen, která je v Indii běžná. A věř mi, nebo ne, vědomí, že spím po boku lidí, kteří malá miminka-holčičky zabíjejí hned po narození, aby ta ostuda neprosákla na světlo, mne dohánělo k záchvatům zuřivosti, abych se následujících pár večerů utápěla v slzách.

Ne, milý P., dodnes to nechápu. Ale neboj se, rozhodně ti nehrozí, že bys byl unesen a prodán do nějakého harému. Nejsi totiž bílá žena. V tom budeš mít vodu. Budeš mnohem svobodnější.

Ale touto svou svobodu se nenechej zaslepit. Buď bdělý a stále ve střehu, protože jenom tak máš šanci přežít pár dnů na rušné ulici v Indii. Pohotově uskakuj před koly a rikšami (mimochodem v Indii se jezdí po levé straně) a naivně nečekej, že ti někdo někdy vyhne. Možná se při tom pořádně unavíš, ale nikdy nepij jinou vodu než balenou v plastu a vodotěsně uzavřenou a také nikdy nejez žádné jídlo zakoupené ve stánku na ulici. Anebo vlastně klidně jez, ale počítej s tím, že krásy Indie budeš nadále obdivovat už jen v podřepu (v Indii mají turecké záchody, tedy diru do země). Asi tedy budeš při bolestech břicha chodit mírně v předklonu a jako bystrý žurnalista si jistě všimneš vychrtlých psů. Nikdy je nehlaď. Každý druhý bude totiž mít vzteklinu. Snaž se co nejdříve dostat se do vzpřímené polohy, protože jinak hrozí nebezpečí, že se přeraziš o krávy povalující se na ulici. Ale zase kde jsou krávy, nehrozí srážka s autem. Řidiči totiž trpělivě čekají v zácpě za krávou. Nebezpečí začne hrozit až v okamžiku, kdy se kráva rozhodne odejít. V tu chvíli raději uskoč mimo silnici, třeba do trávy, ale dlouho v ní nebud, jestli se nechceš setkat tváří v tvář s kobrou. Schválně, jestli se ti podaří překonat vzdálenost mezi tebou a jí? Zatím držím rekord dvou metrů. Podaří-li se ti překonat tuto vzdálenost, pak už snad jen jediná rada, člověče, modli se a urychleně zmiz! Pak se jdi najíst. Měl jsi totiž štěstí a můžeš slavit. Dostaneš rýži na banánovém listu a omáčku, která páli jako čert. Nehledej příbor, vše je v pořádku. V Indii se jí rukama. Ze začátku budeš pár dní hladový, ale pak se to naučíš. A za nějaký čas se ti dokonce podaří najíst se, aniž bys měl rýži i na košili a ve vlasech. Je to jen otázka nácviku.

A ještě...

Ne, už budu mlčet. Víc poznáš sám. Nechci ti brát všechna překvapení. Jen měj stále na paměti, že nic není tak důležité, jako tvé zdraví, jako vlastní život. A říkej si to i poté, co ti budou v nemocnici po návratu oznamovat, že máš v krvi stafylokoka a streptokoka a že nejsiš přijedeš o nohu. Neztrácej víru a zvětizíš nade vším. A ujišťuji tě, že i ten streptokok nakonec odtáhne, odkud přišel a ty odejdeš z nemocnice domů. Po slych...

Milý P., přeji ti hodně štěstí.

L. Strnadová, Katedra žurnalistiky FF UP

Setkání rektorky UP se studenty

Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., a doc. L. Ludíková, CSc., prorektorka UP pro záležitosti studentů, se sejdou ve středu 26. 3. 2003 v 15 hod. ve velké zasedací síni Rektorátu UP se studenty z akademických grémií a studentských spolků. Setkání je otevřeno i dalším zájemcům z řad studentů.

-rup-

4. mezinárodní setkání mladých lingvistů

Jazyky v kontaktu/jazyky v konfliktu a evropský jazykový prostor – takové je téma letošního setkání mladých lingvistů, které se uskuteční ve dnech 12.–14. 5. 2003 na FF UP. Pořadatelem jsou Katedra bohemistiky FF UP a Jazykovědné sdružení ČR.

Zájemci mohou vystoupit s referátem na jakémkoliv téma, vítány jsou i příspěvky je školské komunikaci. V rámci setkání budou otevřeny dva workshopy (Korpusová lingvistika – vedoucí M. Kopřivová; Internetová komunikace – vedoucí V. P. Polách), opět bude otevřena sekce literárněvědná a translátologická.

Téma příspěvku a jeho stručnou anotaci stejně jako přihlášku k registraci je třeba zaslat do 5. 4. 2003 (nejlépe elektronickou poštou); e-mail: ondblaha@email.cz, bozenabe@hotmail.com, tel. 585 633 145, 585 633 143.

-red-

Výzva pro studenty UP: Majáles!

Kdo ze studentů má zájem podílet se na přípravě programu letošních majáles, necht' neprodleně kontaktuje J. Prudkého na tel. 603 737 353 nebo e-mailem: jprudky@volny.cz.

-red-

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrčím dialog s posuzovateli jejich práce vyhlásuje

9. ročník veřejné literární soutěže

pro studenty Univerzity Palackého.

Podmínky soutěže: předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se mini strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhozech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 28. březen 2003.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny: 1. cena – 2 000 Kč, 2. cena – 1 500 Kč, 3. cena – 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2003 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotičiho semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektora Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

-rup-

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Zhruba před týdnem (10. 3. 2003) byl otevřený dopis Počítejte s námi! se seznamy signatářů odeslán ministryní školství, mládeže a tělovýchovy ČR JUDr. P. Buzkové a Vládě ČR. Při pohledu na internetové stránky (http://lidialog.cz/pocitejte_s_nami/) jsme mezi signatáři nezaznamenali žádný z podpisů vrcholných představitelů jednotlivých fakult Univerzity Palackého. Proto jsme se děkanům sedmi fakult UP zeptali, jaké pohůtky je vedly k tomu, že svým podpisem znění otevřeného dopisu nepodpořili. V minulém čísle Žurnálu jsme publikovali odpověď děkanky FTK UP prof. H. Válkové, dnes přinášíme další:

Prof. F. Mezihorák, CSc., děkan Pedagogické fakulty UP: Respektuji snahy petentů, ale já sám se soustavně snažím působit jinými způsoby. Ostatně, kdo sledoval třetí volbu prezidenta, ví, že i této příležitosti jsem využil. A v rámci fakulty věnujeme

v tomto roce na mzdy všechny jakkoliv uvolnitelně prostředky.

Prof. L. Dvořák CSc., děkan Přírodovědecké fakulty UP: Rozumím argumentům a požadavkům autorů a signatářů petice „Počítejte s námi!“. Snad všechny polistopadové vlády deklarovaly význam vzdělání, vědeckých objevů a špičkových technologií pro rozvoj úspěšné společnosti. Pouze čtyři procenta národního důchodu věnované na vzdělávání však svědčí o tom, že vždy zůstalo u slov a nesplněných slibů. Přednost dostávají sanace krachujících podniků a bank, na naše ekonomické poměry velkorysé sociální programy, a na školství, jehož kvalitní absolventi mohou ekonomiku rozvíjet a zajistit jí dostatek prostředků, peníze chybí.

Politická vůle řešit financování VŠ z více zdrojů (regiony, podnikatelská sféra, školné, příp. další) se

nenášla nikdy. Mám důvodné pochybnosti o tom, že finanční mizérii vysokých škol (tedy i deprimující mzdovou úroveň) bude možné razantněji řešit při současném stavu státních financí bez nalezení dostatečných alternativních zdrojů peněz pro univerzity.

Splnění oprávněných požadavků univerzit není jen naší věcí, mělo by být celospolečenským zájmem, prosazovaným všemi dostupnými prostředky orgány samosprávy a státní správy i politickými stranami a zastupitelskými sbory. Hlavní iniciativy musí celkem pochopitelně přicházet od nás a je také na nás, abychom o jejich oprávněnosti přesvědčili co nejširší veřejnost. V tomto smyslu nepovažují za správné, abychom studenty, kteří usilují o přijetí na univerzitu, dostali pod hrozbou stávkou do pozice rukojmí.

-map-

Proč jsme měli a máme takovou vysokoškolskou legislativu, jakou jsme měli a máme

Předně si dovoluji připomenout, že můj následující názor na danou problematiku je pokusem o „super-syntetický“ pohled, navíc silně zjednodušený nutností použít žurnalistickou zkratku. Při formulaci následujících řádků však vycházím z relativně zevrubného historického výzkumu (limitovaného ovšem ne vždy přístupnou pramennou základnou a absencí analytických historických prací), který byl realizován v rámci výzkumného projektu „Dějiny univerzitního školství na Moravě v letech 1945–1990“.

Vysoké školy po únoru 1948 – a tady mám na mysli zejména vysoké školy univerzitního typu se silným zastoupením společenskovědních oborů – byly vždy bedlivě sledovanými objekty, ale i aktivními subjekty totalitního režimu. Tato dvojaká role se v průběhu čtyřicetileté vlády jedné strany nesporně proměňovala; ve druhé polovině šedesátých let se dokonce vysoké školy podílely na destrukci stávajícího režimu, pokud ovšem přijmeme tezi, že každý, byť z dnešního pohledu sebernější pokus o reformu totalitní diktatury tento režim výrazně narušuje.

V období tzv. normalizace (1969–1989) vysoké školy – podle mého názoru – přijaly úlohu především aktivního subjektu, který do jisté míry komunistický režim podporoval a legitimoval. Na vysokých školách v období tzv. normalizace působily tři kategorie pracovníků. Nejstabilnější a dobově nejperspektivnější postavení vykazovali ti pracovníci, kteří na počátku sedmdesátých let úspěšně prošli sítím stranických a státních prověrek. V neskonale „méně rovné“ pozici se nacházeli tzv. vyškrtnutí z KSČ a „celoživotní“ nestranici. Ti přes problémy v především v první polovině sedmdesátých let mohli na vysokých školách i nadále působit; mocenské centrum však zpočátku komplikovalo jejich přístup k publikačním možnostem a prakticky až do listopadu 1989 znemožňovalo jejich kvalifikační růst, a to i přesto, že mnozí z těchto „vyškrtnutých“ se snažili substituovat svá kádrová pochybení z konce šedesátých let horečnou činností v organizacích Národní fronty. Třetí skupinu pracovníků vysokých škol pak tvořili mladí lidé, kteří zahájili svoji akademickou kariéru právě v období tzv. normalizace. Ti procházeli přísným kádrovým politickým výběrem. Na vysokých školách univerzitního typu v zásadě platilo, že zahájení akademické kariéry bylo až na výjimky umožněno jen členům vládnoucí strany. Musíme ale zdůraznit, že tato obecná kategorizace akademických pracovníků vysokých škol v letech 1969–1989 současně automaticky nevypovídá o jejich vědecké a pedagogické úrovni.

V průběhu roku 1989 se postupně konstituoval Klub nezávislé inteligence sdružující především příslušníky tvůrčí inteligence z tzv. šedé zóny, který začal vystupovat s nesporně politicky laděnou kritikou vůči tehdejšímu režimu. Pokud studujeme seznamy členů tohoto klubu, pak zjistíme, že se v naprosté většině jednalo o pracovníky z tehdejší Československé akademie věd a z rezortních výzkumných ústavů; jednoznačně také převažovali zástupci technických, přírodovědeckých a lékařských oborů nad intelektuály z oborů společenskovědních. Přísný stranický dohled umocněný „revizionistickým a pravověrně oportunistickým“ dědictvím vysokých škol jako opory obrodného procesu z konce šedesátých let, stejně jako normalizační pedagogickou a politickoovčovní úlohou vysokého školství, účinná kombinace traumatu čistek a existenčních obav, jakož i loajalita a akceptování normalizačních poměrů ze strany mladých pracovníků – členů KSČ, to vše účinně zmrazovalo výraznější kritické vystoupení vysokoškolských vědců a pedagogů před 17. listopadem 1989.

Zásadní úloha vysokoškolských studentů při pádu komunistického režimu umožnila bleskovou „recyklaci“ vysokých škol, a to bez jakékoliv kritické sebereflexe předcházejícího období. Vysoké školy se takřka přes noc ocitly v nezasloužené pozici „vítěze nad bolševikem“. Tato „recyklace“ umožnila vysokým školám výrazně se spolupodílet na formulaci nového vysokoškolského zákona, kterému dominovalo velmi silně autonomistické postavení vysokoškolských učilišť, včetně hypertrofované akademické „zastupitelské demokracie“. „Recyklace“ také vytvořila na vysokých školách specifické klima nedotknutelnosti a nadřazenosti, včetně poněkud zúženého pohledu na stávající společenskou realitu. Toto klima je navíc v řadě aspektů bohužel zcela opačné žádoucí atmosféře vysokoškolského tvůrčího kvasu a neklidu, kterou v Žurnálu UP přesvědčivě propaguje především prof. M. Hejtmánek.

České, moravské a slezské veřejné vysoké školy se na prahu Evropské unie, která rozšíří konkurenční prostředí, ocitají ve velmi složité situaci ne nepodobné kvadratuře kruhu. Na straně jedné jsou dlouhodobě nedostatečně financovány, čímž se prohlubuje jejich vnitřní dluh, který je navíc nejmarkantnější právě v oblasti lidského potenciálu, tedy v oblasti „rodinného stříbra“ vysokých škol. Na straně druhé je však více než naivní se domnívat, že jakákoliv vládní exekutiva prostě „vysype“ ze státní pokladny desítky miliard korun a ty rovnostářsky rozdělí mezi jednotlivé vysoké školy. Další eventuelní toky státních peněz do oblasti

vysokých škol budu zcela určitě regulovány podle soustavy nejrůznějších kritérií a ukazatelů. Diferencované finance pak ještě prohloubí rozdíly mezi jednotlivými vysokými školami – a ať se nám to líbí, či ne – také mezi jednotlivými obory. Pravděpodobně to nebudou společenskovědní obory, jímž se na vysokých školách finančně povede nejlépe.

Radikalismus vůči státní správě a politické reprezentaci by ovšem měl provázen růstem kvality té či oné vysoké školy. Právě v této oblasti by se měla naplňovat nezastupitelná úloha akademické obce reprezentované jejími senáty. Vysokoškolská legislativa svěřila akademické obci nemalé pravomoci při správě vysokoškolských učilišť a tyto pravomoci je třeba naplňovat odpovědně, profesionálně a náročně.

Radikálně shromáždění kolem výzvy Počítejte s námi! ovšem vidí nedostatky příliš jednostranně na straně vládní exekutivy, potažmo politické reprezentace. Na důslednou „správu věcí univerzitních“ – soudě podle formulací v inkriminované výzvě – dokonce explicitně rezignují. A v tomto „punktu“ je také největší slabina této iniciativy, včetně rizika nepochopení ze strany širší veřejnosti.

PhDr. P. Urbásek, ředitel Archivu UP

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

25. BŘEZNA

Doc. R. Halaš (PřF UP): Ortoimplikační algebry. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Posluchárna č. 301, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, 13 hod.

Prof. J. Diblík (FS VÚT Brno): Ohraničená řešení systému diferenciálních rovnic. Seminář z diferenciálních rovnic, posluchárna č. 202, Tomkova č. 40, Olomouc-Hejčín, 13,30 hod.

Dny Evropského filmu – Ozvony: R. Glinski (Polsko 2001), 16 hod., **Ahoj, Terezo,** S. Goritsas (Recko 2001), 18 hod., **Brazilero,** J. S. Melo (Portugalsko 2000), 20 hod., **Antônio, chlapec z Lisabonu.** Filmový sál UC UP.

P. Vaša: Fyzické básnictví (u příležitosti vydání 2 CD-ROM In Natura). Divadlo hudby, 19,30 hod.

Fleret – Vizovická kapela přijíždí představit zbrusu nové CD Trnkostroj. Hostem kapely bude J. Suláková. U-klub, 20 hod.

26. BŘEZNA

M. Acosta (Laborař ekologické fyziologie lesních dřevin, AV ČR, Brno): Respiration as a component of carbon cycle in a Norway spruce stand. Seminář, učebna FXIII, Katedra experimentální fyziky PřF UP, tř. Svobody 26, jednací jazyk – angličtina, 14 hod.

Psi Vojáci. Legendární kapela F. Topola. U-klub, 20 hod.

J. Vigo (1933): Trojka z mravů + Na slovíčko. Filmový klub UC UP, 20 hod.

27. BŘEZNA

Ing. P. Sosík (ÚI SU Opava): Membránové výpočty – princip, trendy a aplikace. Seminář, učebna č. 401, Katedra informatiky PřF UP, 13,15 hod.

J. P. Sartre: S vyloučením veřejnosti (Divadlo Nabízko, Praha). Divadlo hudby, 19,30 hod.

30. BŘEZNA

Mgr. R. Vašut (PřF UP & Laboratory of Genetics, Wageningen University, Wageningen): Život bez sexu – pampelišky (Taraxacum) jako model pro studium apomixie. Přednáška, ul. Šlechtitelů 11, velký přednáškový sál (č. 501), 16,30 hod.

-red-

Poznámka

Doktorand

Má štěstí. Studuje na moderně vybaveném a vědecky produktivním pracovišti obor, který ho baví a ve kterém je možná spolupráce nejen s bohatými grantovými agenturami, ale i s průmyslem. Má vedoucího, který spolupracovat chce a umí, který má přátele na zahraničních pracovištích, který je členem mezinárodních odborných společností a redakčních rad jejich časopisů. Takový doktorand dostává zpravidla ke svému stipendiu nemalou peněžní odměnu z grantu svého vedoucího za spolupráci na jeho projektu. Díky jemu má cestu do světa otevřenou.

Vyjíždí na stáže, kongresy, navazuje osobní kontakty, získává mezinárodní rozhled v oboru, pokud ovšem dokáže odvádět kvalitní výsledky publikovatelné v zahraničních časopisech ke spokojenosti svého školitele. Stává se spoluautorem školitelových publikací a má z toho radost. Jeho jméno si občas vyhledá na internetu ve SCI, aby se ujistil, že zvolil správně nejen obor, ale i školitele. Takový doktorand má po promoci šanci obstát i v mezinárodních konkurzech

na pozici odborného či vědeckého pracovníka v zahraničních pracovištích s platem několikásobně převyšujícím průměrný plat českého vysokoškolského profesora. Jen musí mít ve svém kurikulu položky patřičného významu a vědecké váhy, na prvním místě seznam svých publikací v časopisech s IF, nejlépe se spoluautory z renomovaných pracovišť, jejichž práce jsou zdobený citovaností, a výčet svých prezentací na konferencích a stáží absolvovaných na pracovištích známých jmen. K tomu ho školitel vede, to mu svým vlivem umožňuje a za to mu doktorand oplácí svým vědeckým výkonem a vděkem za úspěšný kariérní start.

Tento modus operandi neplatí ovšem pro doktorandy všech oborů stejně. Byl zaveden a nejvíce se uplatňuje ve vědách přírodních a lékařských. Skoro vůbec se neuplatňuje v oborech mezinárodně neintegrováných, s badatelskou tematikou lokálního, resp. národního významu, kde je zvykem publikovat jen český.

M. Hejtmánek